

HOTET MOT DEN SVENSKA MODELLEN

En rapport om hur den svenska modellen är under attack från högern och extremhögern i EU.

Socialdemokraterna

Arbetstagares rättigheter

Det finns krafter i EU som vill låta den fria rörligheten förstöra vanligt folks trygghet och inflytande över villkoren på arbetsmarknaden. När fackliga organisationer och arbetstagares rättigheter inte upprätthålls är den svenska modellen hotad.

En gemensam europeisk arbetsmarknad får aldrig användas för att pressa lönerna nedåt eller försämra möjligheterna att teckna kollektivavtal. Det är tydligt att högerpartier och högerextrema på EU-nivå verkar för att skapa en lika hänsynslös priskonkurrens mellan arbetstagare på den europeiska arbetsmarknaden, som på marknaden för varor. Sett till hur Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna agerar i EU, undergräver de den svenska modellen och arbetstagares trygghet.

“Från fackligt håll har man till och med utvecklats en mobilapp för att kartlägga ”de olagliga” utländska transporter. Det är obehagligt, och det är lika orimligt som att räkna utlandsproducerade kylskåp och datorer i våra hem. För vad är egentligen skillnaden?”

Den moderate Europaparlamentarikern Christofer Fjellner visar på SvD Brännpunkt ett tydligt exempel på hur högern ser arbetstagare som vilken vara som helst.

Runt om i Europa där högerpartier litar sig med högerextrema, attackeras och försämras löntagares rättigheter. Dessa partier vill se ett EU för kapital och företag, inte för dem som

arbetar i företagen. Risken att fler samarbeten av den typen kommer framöver är överhängande, där till exempel Moderaternas topkandidat till Europaparlamentet, Tomas Tobé, i en intervju med DN på en fråga om hur han ska få igenom ny lagstiftning i svarar²:

“Då får man göra en analys av vilka partigrupper som ligger närmast för att kunna nå en majoritet. Är det som så att jag till exempel skulle kunna använda mig av ECR, det vill säga där Sverigedemokraterna sitter och brittiska Tories sitter där just nu... Då skulle jag inte dra mig för att försöka övertyga dem om den lagstiftning jag vill ha igenom.”

I denna rapport lyfts några exempel på hoten mot arbetstagares rättigheter i hela EU och i enskilda medlemsländer. Gemensamt är att det är högerpartier och extremhögerpartier, eller allianser av dessa, som drivit den löntagarfientliga linjen.

1 <https://www.svd.se/logner-sprids-i-jakt-pa-utlandska-lastbilschaufforer>

2 <https://www.dn.se/nyheter/politik/intervju-tomas-tobe-m-ska-vi-vinna-stod-for-fri-rorlighet-maste-vi-begransa-den-for-kriminella/>

Utstationeringsdirektivet

Utstationeringsdirektivet reglerar vad som gäller för utstationerad arbetskraft inom EU – det vill säga personer som, på uppdrag av sin arbetsgivare, arbetar i ett annat land än där arbetsgivaren har sin huvudsakliga verksamhet. Enligt direktivet har det tidigare gällt att en arbetstagare enbart garanteras den minimilön som gäller i landet där han eller hon är utstationerad. Arbetsgivaren var inte skyldig att betala någonting utöver det. Två personer, med samma erfarenhet och som utför samma arbete på samma arbetsplats i Sverige, kan under de omständigheterna alltså ha vitt skilda löner och villkor. Direktivet bidrog på så sätt till att dumpa folks löner och kraftigt försvaga löntagarnas ställning på arbetsmarknaden.

Efter långa och tuffa förhandlingar lyckades den socialdemokratiskt ledda regeringen under förra mandatperioden ena ministerrådet om att direktivet skulle revideras³. Även i Europaparlamentet har socialdemokrater drivit frågan, inte minst i och med att Marita Ulvskog var tillförordnad ordförande i Europaparlamentets sysselsättningsutskott, och där satte frågan högt upp på dagordningen. Vi Socialdemokrater drev igenom förändringar som innebär att utstationerade arbetstagare

ska kunna garanteras kollektivavtalsenliga villkor och löner. Just nu pågår en utredning om hur förändringarna i utstationeringsdirektivet ska implementeras i Sverige⁴.

De här förändringarna är helt avgörande för att kunna upprätthålla den svenska modellen, där arbetsmarknaders parter förhandlar villkoren, på många delar av arbetsmarknaden.

Moderaterna – emot att lika lön ska gälla för lika arbete

Revideringen av direktivet innebär att den svenska modellen med kollektivavtal, som är garanten för människors trygghet på svensk arbetsmarknad, fortsatt ska gälla på svensk arbetsmarknad. Det är Moderaterna emot. När Europaparlamentet skulle behandla ändringsförslagen i utstationeringsdirektivet var de moderata Europaparlamentarikerna Christofer Fjellner och Gunnar Hökmark emot att svenska kollektivavtal skulle gälla istället för minimilöner⁵. Vid slutomröstningen om förändringarna i direktivet, röstade Moderaternas företrädare i Europaparlamentet nej till de förändringar som skulle ge lika lön för lika arbete⁶.

Christofer Fjellner har varit en högljudd motståndare till förändringarna och har drivit en osaklig kampanj med försåtlig argumentation. Samma dag som omröstningen om förändringarna i direktivet hölls, publicerade han en debattartikel i Dagens Samhälle⁷ i vilken den moderata strategin tydligt framgick. Fjellner försökte hävda att förändringarna som ska möjliggöra krav på lika lön för lika arbete skulle vara ett hot mot den svenska modellen:

3 <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/10/ministerradet-enades-om-en-kompromiss-om-en-revidering-av-utstationeringsdirektivet/>

4 <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/kommittedirektiv/2018/07/dir.-201866/>

5 <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2F%2FEP%2F%2FNONGML%2BCOMPARL%2BPE-601.105%2B01%2BDOC%2BPDF%2BV0%2F%2FEN>

6 <https://www.svd.se/splittrade-svenskar-om-utstationering-i-eu>

7 <https://www.dagenssamhalle.se/debatt/s-kombinerar-det-samsta-av-tva-varldar-22410>

“Men deras [Socialdemokraternas red. anm.] linje gör det inte bara svårare att arbeta i Sverige. Det innebär på samma gång att den svenska modellen urholkas.”

Fjellner har i texten försökt, medvetet eller omedvetet, föra sina läsare bakom ljuset. I själva verket möjliggör – precis tvärtemot vad han påstod i artikeln – förändringarna att den svenska modellen, där löner förhandlas av fack och arbetsgivare, kan upprätthållas. Den moderata agendan blev än tydligare när Fjellner resonerade vidare:

“Socialdemokraterna påstår att det handlar om att skapa ett mer rättvist och socialt Europa. Men det är vilseledande. Redan idag har utstationerad personal minst svenska minimivillkor – det är alltså inte så att de som är utstationerade har mycket sämre villkor än svenska arbetare. Tvärtom har en utstationerad byggnadsarbetare från exempelvis Polen rätt till en lön på mellan 25 500 och 28 900 kronor i månaden. Mer än han tjänar i sitt hemland och mer än vad en svensk polis eller sjuksköterska får i ingångslön.”

Moderaterna ville alltså att andra länder ska kunna exportera lägre löner och sämre villkor till Sverige. För så blir det, om den polske byggarbetarens lön inte sätts utifrån svenska villkor i byggbranschen, utan mäts mot vad han eller hon hade tjänat i sitt hemland.

Frågan man måste ställa sig är om moderaterna under kommande mandatperiod i Europaparlamentet kommer verka för att man ska återgå till de tidigare reglerna och på så sätt attackera den svenska modellen som tjänat

svensk arbetsmarknad så väl, och levererat ökat välstånd, reallöneökningar och arbetsfred i decennier?

Vägpaketet

Något som inte fanns med i det förändrade utstationeringsdirektivet var villkoren för arbetstagare inom transportsektorn. Istället har den frågan behandlas i “Vägpaketet”. Reglerna innebär bättre arbetsvillkor och ökad säkerhet för utstationerade yrkeschaufförer.

Den 27 mars 2019 skulle förslaget upp för omröstning i Europaparlamentet. Hela omröstningen stoppades dock av talmannen, som tillhör samma konservativa partigrupp som Moderaterna och Kristdemokraterna, EPP⁸. Hans agerande föregicks av att ECR-gruppen, där Sverigedemokraterna ingår, tidigare samma vecka hade försökt stoppa förslaget från att gå till omröstning.

Detta är en tydlig föraning om hur ett Europa där höger och extremhöger gör gemensam sak kan se ut. Genom att förhala och skjuta upp beslutet, fanns risken att parlamentet inte skulle hinna hantera det innan valet.

Trots upprepade försök från ECR-gruppen att skjuta upp omröstningen ytterligare blev den till slut av den 4 april⁹. Resultatet blev en seger för arbetstagare i transportsektorn, men också för de företag som har schyssta villkor för sina anställda och samtidigt vill konkurrera på den Europiska marknaden. Dock är det inget vi kan tacka svenska moderater och

⁸ <https://www.europaportalen.se/content/uppskjuten-omrostning-om-lastbilstransporter>

⁹ <http://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20190402IPR34671/mobility-package-parliament-adopts-position-on-over-haul-of-road-transport-rules>

kristdemokrater för, som valde att rösta emot trygga kör- och vilotider. Det handlade om att ha kvar nuvarande två veckors kör- och vilotidsperiod plus ett förbud att föraren inte får sova i lastbilshytten på veckovilan¹⁰.

Moderaterna var också emot det som ska ges schyssta villkor och sund konkurrens för svenska vägtransportsektorn. De röstade emot att tillfälliga inrikes transporter, så kallat cabotage, ska vara tillåtet under endast 72 timmar, att utstationeringsreglerna ska gälla vid dessa transporter, att fordonet måste lämna landet minst 60 timmar och måste återvända till hemlandet minst en gång var fjärde vecka. Dessa regler är till för att förebygga social dumpning, där konkurrensen blir på arbetstagarnas bekostnad.

Kristdemokraterna valde vid omröstningen den 4 april att rösta mot att utstationeringsregler ska gälla vid kombinerad transport, alltså exempelvis en vägtransport som sker efter att ett gods kommit med sjöfart. Genom att rösta emot att reglerna ska gälla för kombinerade transporter går man emot det största problemet som både svensk transportfack och åkerinäring pekar på. Utan utstationeringsreglerna för "kombitransporter" skulle dagens kryphål i lagstiftningen legaliseras genom att osund konkurrens och lönedumpning får fortsätta för en stor del av våra nationella transporter.

I andra delar av Vägpaketet har Moderaterna och Sverigedemokraterna motarbetat ändringar som syftar till att åstadkomma bättre villkor. I juli 2018 röstade båda partierna för att internationella transporter (exempelvis en

tysk lastbil som kör en last till Sverige) helt skulle undantas från utstationeringsreglerna¹¹. Under samma omröstning valde Moderaterna och Sverigedemokraterna att stödja förslag om att behålla längsta körtid på nio timmar, istället för föreslagna åtta timmar.

I omröstningen om internationella transporter den 4 april tyckte Moderaterna och Kristdemokraterna att det skulle undantas från utstationeringsreglerna¹².

Lex Laval

Fackföreningars rätt att vidta stridsåtgärder, som att strejka, är en bärande del i den svenska modellen. När och hur stridsåtgärder får vidtas är tydligt avgränsat i lagstiftningen. När det är tillåtet fungerar det som arbetstagarnas hävstång för att få till konstruktiva förhandlingar med arbetsgivaren. Med hjälp av stridsåtgärder är det möjligt att kräva kollektivavtal med en arbetsgivare som inte har tecknat avtal. Den rätten inskränktes under den moderatledda regeringen 2010 i och med lagstiftningen som kom att kallas "Lex Laval". Lagen förbjöd fackförbund att använda stridsåtgärder för att kräva kollektivavtal av utländska företag som utförde arbete i Sverige. Lex Laval har inneburit att utländska företag har kunnat konkurrera med sämre villkor och lägre löner för sina anställda. En osund konkurrens som riskerat att slå ut svenska företag som har velat göra rätt för sig med schyssta villkor. Lex Laval har på så sätt öppnat för lönedumpning och försämrade villkor. För att åter skapa ordning och reda på den svenska arbetsmarknaden hävde den socialdemokratiskt ledda re-

10 <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+PV+20190404+RES-RCV+DOC+PDF+V0//SV&language=S>

11 <http://arenaide.se/wp-content/uploads/sites/2/2019/03/slaget-om-arbetsmarknaden-komprimerad.pdf>

12 <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+PV+20190404+RES-RCV+DOC+PDF+V0//SV&language=SV>

geringen Lex Laval. Det röstade Moderaterna och Kristdemokraterna emot i riksdagen¹³.

Moderaternas inställning är att snedvriden konkurrens, till nackdel för svenska löntagare och företag, ska tillåtas. Det är oroväckande vad en framtida högerkonservativ regering i Sverige skulle göra på området.

Sociala pelaren

Under EU-toppmötet i Göteborg 2017 antogs det som kallas den sociala pelaren. Pelaren bygger på 20 principer och innehåller en rad frågor kopplade till den sociala välfärden och – inte minst – tryggheten i arbetslivet. EU kan inte tvinga medlemsländerna att införa principerna i pelaren, utan det är upp till medlemsländerna själva, eller arbetsmarknadens parter i länderna, att förverkliga dem.

Den sociala pelaren handlar om människors rätt till grundläggande trygghet i livet. Vi socialdemokrater kommer alltid kämpa för att människors livs- och arbetsvillkor ska sättas före marknadskrafter och vinstintresse.

Den svenska högern har en helt annan vision. De försöker blanda bort korten och påstår att den sociala pelaren skulle ge EU mer makt och att den svenska modellen skulle vara i fara. Men tvärtom framgår det klart och tydligt i den sociala pelaren att EU ska värna de olika nationella modellerna och autonomi för parterna på arbetsmarknaden. Det handlar i själva verket om att högern omfamnar utbredd konkurrens med låga löner, dåliga ar-

betsvillkor och farlig arbetsmiljö, och inte vill se några ställningstaganden som ökar människors trygghet eller makt i arbetlivet.

Den sociala pelaren har inte i sin helhet varit uppe för votering i Europaparlamentet, men det är ändå tydligt var konfliktlinjen går. Det blir man också påmind om i riksdagens EU-nämnd där såväl Moderaterna som Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna varit emot den sociala pelaren¹⁴.

Moderaternas motstånd grundar sig i att frågorna om social trygghet och trygghet på arbetsmarknaden ska hanteras på nationell nivå och inte lyftas till EU-nivå. Moderaterna Karin Enström, Christofer Fjellner och Jessica Polfjärd skriver¹⁵:

“Sverige ska inte kompromissa om sina välfärdsambitioner, men det är just det som blir resultatet av den politik som Socialdemokraterna driver i EU. Det är inte trovärdigt att Socialdemokraterna i Sverige går till val på att förbättra den svenska välfärden, samtidigt som man i EU för en politik som innebär dess raka motsats.”

Deras ekonomiskpolitiska talesperson Elisabeth Svantesson instämmer i en kommentar till Europaportalen¹⁶:

“Jag tycker att EU-kommissionen och regeringen är helt tondöva i den här frågan. Det vi ska göra tillsammans handlar om terrorbekämpning, miljöfrågor och handel. Att fokusera på en social pelare och en till överbyggnad är helt fel.”

13 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/nya-utstationeringsregler_H401AU9

14 <https://www.europaportalen.se/2017/06/liberalerna-raddar-regeringen-i-viktig-eu-fraga>

15 <https://www.dagenssamhalle.se/debatt/s-ger-eu-makten-over-den-svenska-valfarden-23542>

16 <https://www.europaportalen.se/2017/04/moderaterna-saagar-eus-sociala-pelare>

På samma sätt argumenterar Sverigedemokraterna, men höjer tonläget ytterligare. Johnny Skalin, EU-politisk talesperson vid tillfället, skrev under rubriken "Den sociala pelaren är ett hot mot demokratin" på svt.se¹⁷:

"Förslaget är med andra ord inget annat än ett hot mot såväl den svenska välfärdsmodellen som det svenska självbestämmandet inom trygghets- och fördelningspolitiken."

Även Kristdemokraternas företrädare argumenterar på ett liknande sätt med ett lika högt tonläge, Sara Skyttedal, Kristdemokraternas toppkandidat till Europaparlamentet skriver¹⁸:

"Den sociala pelaren är en överstatlig europeisk programförklaring som riskerar att bana väg för en massiv maktförflyttning till EU. Detta måste stoppas. Vi har inte stått inför ett så viktigt vägval om hur det europeiska samarbetet ska utvecklas sen folkomröstningen om införande av euron."

Kristdemokraterna är också tydliga med att de vill avskaffa den sociala pelaren. Den tidigare riksdagsledamoten och ordföranden i Kristdemokraternas ungdomsförbund Christian Carlsson bloggar¹⁹:

"Kristdemokraterna vill riva upp beslutet om att inrätta den sociala pelaren, och vi anser att Sverige ska avvisa den allmänna inriktningen för inrättandet av en europeisk arbetsmyndighet."

Högerpolitikernas argumentation går ut på att så tvivel om vad den sociala pelaren är. Den europeiska pelaren för sociala rättigheter är en politisk avsiktsförklaring och inte rättsligt bindande – vilket också Europaparlamentets egen rättstjänst verka hålla med om²⁰. Systsättnings- och socialpolitiken kommer även fortsättningsvis i första hand vara nationell angelägenhet.

Detta är naturligtvis Fjellner, Skalin och Skyttedal, väl medvetna om. Men i sin politiska retorik väljer de ändå att fortsatt använda detta som huvudargument.

Utan att adressera de sociala frågorna i Europa kommer klyftorna att öka. Det är vad debatten egentligen handlar om. Ska EU:s arbetstagare ha rätt till schyssta arbetsvillkor och en lön att leva på? Ska EU vara en union där män och kvinnor har samma rättigheter och möjligheter? Ska EU vara till för sina medborgare eller för marknaden? Om det handlar om den sociala pelaren och även vårens EU-val.

17 <https://www.svt.se/opinion/skalin-om-eu>

18 <https://www.europaportalen.se/2018/11/valdebatt-stoppa-en-overstatlig-europeisk-valfardsstat>

19 <https://christiancarlsson.se/2018/11/30/nej-till-europeiska-arbetsmyndigheten/>

20 <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/sv/sheet/56/health-and-safety-at-work>

Fler exempel på när Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna valt en arbetstagarfientlig linje

Moderaterna mot att stoppa social dumpning

När Europaparlamentet röstade mot social dumpning, det vill säga möjligheten att genom försämrade villkor och löner maximera vinsterna på arbetstagarnas bekostnad, så valde de moderata ledamöterna att rösta mot förslaget²¹²².

Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna för dumpade skatter och försämrad arbetsrätt

Europaparlamentet röstade i början på året för skärpta regler för hur företag ska tillåtas slås samman, flyttas och delas över landsgränser, för att motverka brevlådeföretag. Dessa bolag kan användas för skatteflykt, men också för så kallad "regelshoppning", alltså att företag förlägger verksamheten där krav och regler är så få som möjligt, som i sin tur kan leda till försämrade villkor för arbetstagare. Christofer Fjellner (M), Gunnar Hökmark (M) och Anders Sellström (KD) valde att tillsammans med endast två andra av sammanlagt 175 ledamöter i den egna partigruppen, rösta mot förslaget. Detta gjorde även Sverigedemokraterna och deras partigrupp²³.

Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna enades i motståndet mot en arbetsmarknadsbyrå

När det kom till införandet av Europeisk arbetsmarknadsbyrå valde M, SD och KD att göra gemensam sak och säga nej till den i riksdagens EU-nämnd²⁴.

Sverigedemokraterna ville inte ta ställning mot slavarbete

Att man kan tycka olika i arbetsmarknadsfrågor får man acceptera i politiken. Ändå förvånar SD lite extra när de väljer att som enda svenskar att avstå i omröstningen om ILO-konventionen mot slavarbetet²⁵.

Sverigedemokraterna vill inte heller att man arbetar mot svartarbete

Som enda svenskar röstade Sverigedemokraterna mot ett förslag om att etablera en Europeisk plattform för att motverka svartarbete²⁶. Svartarbete riskerar att sätta löntagare i underläge, göder organiserad brottslighet och ger en oschysst konkurrensfördel mot företag som sköter sig.

21 <https://www.votewatch.eu/en/term8-social-dumping-in-the-eu-motion-for-resolution-vote-empl-committee-resolution-as-a-whole.html>

22 <https://www.europaportalen.se/2016/09/parlamentet-rostade-mot-social-dumping>

23 <https://www.votewatch.eu/en/term8-cross-border-conversions-mergers-and-divisions-draft-legislative-resolution-vote-decision-to-enter-i.html>

24 <https://www.europaportalen.se/2018/11/alliansen-och-sd-fallde-eu-forslag-om-arbetsmarknadsbyra>

25 <https://www.votewatch.eu/en/term8-ilo-forced-labour-convention-social-policy-draft-legislative-resolution-approbation-consent.html>

26 <https://www.votewatch.eu/en/term8-establishment-of-a-european-platform-to-enhance-cooperation-in-the-prevention-and-deterrence-of-un-de-3.html>

Extremhögerens attacker mot arbetstagare i EU

Runt om i Europa går det att finna bevis för vad som kan hända när högerpartier och extremhögerpartier får avgörande inflytande över arbetstagares rättigheter. Inte minst i Ungern där nationalkonservativa Fidesz är det helt dominerande regeringspartiet, och är med sina tolv platser i europaparlamentet en politisk kraft även i sin europaparlamentsgrupp EPP.

Fidesz tillhör både samma europaparlamentsgrupp och samma politiska paraplyorganisation som Moderaterna och Kristdemokraterna. Det har rönt viss uppmärksamhet under våren när både Ulf Kristersson och Ebba Busch Thor sagt sig vilja se Fidesz uteslutna ur paraplyorganisationen, och de har också varit drivande i att starta en sådan process²⁷.

Vid ett möte den 20 mars, där bland annat den moderate toppkandidaten Tomas Tobé medverkade, bestämdes att Fidesz inte utesluts, men väl suspenderas. Men det beslutet omfattar inte verksamheten i EU-parlamentet²⁸.

Den "avstängning" av Fidesz som moderater och kristdemokrater gärna lyfter fram gäller bara den politiska paraplyorganisationen med samma namn, men som inte har något som helst mandat över det politiska arbetet i

Europaparlamentet. Det faktum att även den organisationen har förkortningen "EPP" har föranlett missuppfattningen att Fidesz numer är uteslutna ur europaparlamentsgruppen EPP, och därmed det dagliga politiska arbetet samt beslutsfattandet i Europaparlamentet, vilket alltså inte är fallet.

Denna utbredda missuppfattning är extra vanskligt med tanke på att Viktor Orbáns europaparlamentariker nu kan verka mer ostört under Europaparlamentsvalet då de kan undkomma viktig granskning som otydligheten kring avstängningen orsakar.

Orbán uttryckte själv sin uppskattning efter det blev klart att uppgörelsen kring avstängningen endast kom att gälla den mindre betydelsefulla paraplyorganisationen. Han uppgav på en pressträff efter mötet att han själv hade hotat med att lämna EPP om det inte nåtts en uppgörelse²⁹:

"Under mötet hade jag i min högra hand ett brev som uppgav att vi lämnade. Om vi inte hade uppnått denna kompromiss så hade jag lämnat EPP idag."

Det finns heller inget som säger att Fidesz faktiskt skulle lämna europaparlamentsgruppen på egen hand. Tvärtom har Orbán uttryckt att han "inte vill lämna EPP" utan att dess mål är att "invandringsmotståndskrafter ska få större inflytande i EPP³⁰".

Moderaterna och Kristdemokraterna har varit väldigt angelägna att skapa en bild av att de gått hårt åt Fidesz. Hur mycket de egentligen gjort för att Fidesz ska uteslutas ur Europaparlamentsgruppen är mycket oklart.

27 <https://www.europaportalen.se/2019/03/orban-efter-uteslutningshoten-m-och-kd-nyttiga-idioter-vantern>

28 <https://www.europaportalen.se/2019/03/orbans-parti-kvar-i-europaparlaments-epp-grupp>

29 <https://www.europaportalen.se/2019/03/orbans-parti-kvar-i-europaparlaments-epp-grupp>

30 <https://www.reuters.com/article/us-hungary-eu-epp/hungarys-ruling-party-wants-to-stay-in-european-peoples-party-despite-criticism-idUSKCN1QM1MZ>

Moderata företrädare som till exempel nuvarande europaparlamentarikern Gunnar Hökmark³¹ har till och med gått så långt att kalla det "att gå Orbáns ärenden" när det påpekats att kommunikationen kring "uteslutningsprocessen" har varit missledande.

Hökmark har också uttryckt att han inte finner det problematiskt att fortsatt tillhöra samma parlamentsgrupp som ledamöterna från Fidesz:

*"Nej, det är det inte och det har jag understrukit många gånger. De har aldrig verkat "orbanistiskt"."*³²

Det finns gott om kritik att rikta mot Fidesz, som alltså fortfarande delar partigrupp med Moderaterna och Kristdemokraterna. Därtill tycks de också vara Sverigedemokraternas förebild i Europa. I en utrikespolitisk debatt i riksdagen februari 2018 hyllade Sverigedemokraternas före detta riksdagsledamot Kent Ekeröth dess ledare Viktor Orbán som "den främsta statsledaren i världen"^{33,34}.

Richard Jomshof, SD:s partisekreterare, skrev avundsjukt om Ungern 2015 på Facebook att "eftersom Sverige inte är Ungern, eftersom vi inte sitter i regeringsställning (än) och eftersom media i Sverige inte fungerar som media i Ungern, är vi tvungna att anpassa oss till den verklighet som råder här."³⁵

I denna rapport väljer vi att lyfta några exempel från arbetsmarknadsområdet:

"Slavlagen"

I december 2018 klubbades det igenom en lag i Ungern som gör att anställda kan tvingas arbeta upp till 400 timmar i övertid per år³⁶, samtidigt som arbetsgivaren får rätt att hålla inne lönen för övertiden i upp till tre år. Fidesz hävdar själva att övertiden ska vara frivillig och att den nya lagen utgör en "möjlighet för dem som vill arbeta mer och därmed tjäna mer pengar". Men forskare och experter på arbetsrätt säger snarare att det finns få alternativ för de som inte accepterar arbetsformen och att arbetare i Ungern är i stark beroendeställning gentemot sina arbetsgivare på grund av svag arbetsrätt.

"There are hundreds of thousands of workers who are not in a position to say no" – Janos Kollo, forskningschef, Ekonomiska Institutet på Ungerska vetenskapsakademien³⁷.

Denna lag får till följd att arbetstagare kan bli tvungna att arbeta upp till 1200 timmar övertid, utan att få betalt.

Begränsad strejkrätt

En av Fidesz första åtgärder efter maktövertagandet var att ändra i strejkrätten så att de fackförbund som vill strejka måste ha en uppgörelse med arbetsgivarna om omfattningen av strejken. En sådan uppgörelse är av lätt förståeliga skäl inte enkel att nå. Då finns möjligheten att ta det till domstol, men det har fungerat urholkande och kraftigt försvagat strejkrätten³⁸.

31 <https://twitter.com/ghokmark/status/1108660526714896386>

32 <https://www.europaportalen.se/2019/03/orbans-parti-kvar-i-europaparlaments-epp-grupp>

33 https://www.youtube.com/watch?v=ODlo7_nBI-0

34 http://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/utrikespolitisk-debatt/utrikespolitisk-debatt_H5C120180214ud?did=H5C120180214ud&start=18421&end=18783

35 <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=1650&artikel=6267252>

36 <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/tusentals-i-protest-mot-slavlag-i-ungern>

37 <https://www.nytimes.com/2018/12/22/world/europe/hungary-slave-law.html>

38 <https://loblog.lo.se/2016/05/om-auktoritar-liberalism-och-facket-pa-ungerska/>

Österrikiska Folkpartiet

Det kristdemokratiska och konservativa partiet Österrikiska Folkpartiet (ÖVP) leds idag av den unge och kontroversielle Sebastian Kurz. Många menar att han dragit partiet långt ur på högerkanten och genom att ha positionerat sig nära det högerextrema Frihetspartiet (FPÖ) inför valet 2017, för att sedan ingå i ett regeringssamarbete med dem³⁹. Därmed säljar sig ÖVP till högerpartier ute i Europa (och i Moderaternas och Kristdemokraternas partigrupp EPP), som omfamnar högerextrema partier och erbjuder dem reell politisk makt.

Även i Österrike har det konservativa högerpartiet och extremhögern gemensamt gett sig på arbetstagares rättigheter.

Den 5 juli 2018 klubbade den österrikiska riksdagen igenom ett mycket omdebatterat och kontroversiellt lagförslaget som enligt regeringen skulle "öka flexibiliteten hos företagen"⁴⁰. Lagen som sedan trädde i kraft från och med 1 september förlängde maxarbetstiden från 50 till 60 timmar i veckan – utan övertidsersättning⁴¹.

39 <https://www.svt.se/nyheter/utrikes/klart-for-ny-regering-i-osterrike>

40 <https://www.dw.com/en/austria-thousands-protest-against-plans-for-12-hour-workday/a-44475182>

41 <http://www.ingenjoren.se/2018/10/02/fokus-pa-arbetstid-efter-att-osterrike-hojde-taket-for-arbetade-timmar/>